

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 8 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravnštvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, 1, 17.

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 222.

V Ljubljani, v petek 28. septembra 1900.

Letnik XXVIII.

Vabilo na naročbo.

S 1. oktobrom se pričinja nova na-
ročba, na katero uljudno vabimo p. n.
občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v
upravnštvu:

Vse leto 20 kron. Četrt leta . 5 kron.
Pol leta 10 „ Jeden mesec 1 K 70 h
Za pošiljanje na dom je plačati 20 h na
mesec.

Po pošti pošiljan velja:

Vse leto 26 kron. Četrt leta . 6 K 50 h
Pol leta 13 „ Jeden mesec 2 K 20 h

Plačuje se naprej.

Na naročila brez priložene naroč-
nine se ne ozira.

Upravništvo „Slovenca“.

Katoličanstvo in napredek.

Govoril na drugem slovenskem shodu dr
Jos. Pavlica.

(Konec.)

III.

Spoštovani zborovavci! Ako je res, da
so naši katoliški nauki načela napredka in
svobode, tedaj so gotovo pokazala svojo moč
v zgodovini XIX stoletja. In res: zgodovina
priča, da katoličanstvo je bilo princip na-
predka in svobode naroda. Ne utegnem
danes podrobno o tem govoriti, le glavne
misli naj povem.

1. Katoliška cerkev je našla zelo raz-
vito kulturo, grško - rimsko. Ali je cerkev
morda rekla: To kulturo razbijmo? Tega
cerkev ni rekla, ampak nasprotno: To kul-
turo ohranimo in spopolnimo, to kulturo
razširimo med vse narode in branimo proti
barbarom divjakom. Ti so na vseh koncih
vhajali v rimsko državo in razbijali, kar sta
v tisoč letih um in dlan postavila.

2. Barbari so zmagali rimsko moč, ali
cerkev je one divje narode vzgojila in ustva-
rila ponosne in svobodne narode, kakoršnih
paganstvo ni poznalo. Po rimskih pojmi-
h so bili le Rimci svobodni državljani in res
celi ljudje, vsi drugi le barbari, odvisni,
sužnji, brezpravni. Zasluga katoliške cerkve
je, da so se narode osvobodili, da so ustva-
rili nezavisne države, da je narod poleg na-
roda ravnopraven, ponosen, junašk, a vendar
v bratski zvezi z vsemi drugimi. In to svo-
bodo krščanskih narodov je cerkev branila
proti nasilju nevernikov, kakor proti nasilju
krščanskih samodržcev, ki so bili lakomni
tuje zemlje. Isti narode — evropski — so
zdaj gospodarji sveta, ne po moči števila,
ampak po moči napredka in svobode, ka-
tere moči drugi narode nimajo.

3. Ali preidimo naravnost v XIX. sto-
letje. Saj nasprotniki — vsaj deloma — pri-
znajo zasluge katoličanstva v preteklosti,
ali, pravijo, v velenaprednem XIX. stoletju
je katoličanstvo zaostalo. Nasprotni katoličan-
stvu hvalijo zdaj prikrito zdaj bolj očitno celo
pravoslavje kot princip napredka in svo-
bode, pravoslavje, katero se z napredkom
ni še srečalo ali vsaj skušnje z modernim
napredkom ni še prestalo. Še bolj pa hva-
lijo nasprotni katoličanstvu protestanti-
zem in liberalizem (racionalizem).

Protestantizem, da je načelo napredka
in svobode? Jaz pa pravim, če je prote-
stantizem res načelo napredka in svobode,
moral bi bil pokazati svojo moč od 1650
do 1750, ko je bil v polnem cvetju in ne
še le od 1750 do 1850, ko ga je racijona-
lizem spravil ob bistro.

Vprašam pa: katero stoletje v zgodo-
vini krščanskih narodov je duševno bolj revno
ko ravno XVII. in prva polovica XVIII.? In
kedaj je svobodoljubnost bolj propala ko ta-
krat, ko je zavladal znani zloglasni absolu-
tizem in zavladal ravno zato, ker je prote-
stantizem zaplenil zastavo svobode, katero
je katoliška cerkev vzdrževala proti samo-
držcem?

In vendar, pravijo nasprotniki, je prote-

stantizem načelo napredka, saj so prote-
stantovski narode — Prusi in Angleži —
napredovali, katoliški — Španija, Italija in
celo Francoska — propadajo.

Odgovarjam: Če vže hočemo pripiso-
vati napredek narodov v XIX. stoletju temu
ali onemu verskemu in filozofskemu nazi-
ranju, moramo zaslugo priznati racijona-
lizmu ali liberalizmu, ker je ta vodil
evropsko politiko, in ne protestantizem ali
katolicizem.

Če je bil liberalizem res načelo na-
predka in če je baš on pospešil napredek,
moral bi bil to učiniti tudi v Španiji in Ita-
liji, ki ste bili se bolj liberalni, ko Prusija
ali Anglija, česar pa ni učinil. Iz tega je
jasno, da moderni napredek nekatiških
držav ni ravno uspeh liberalizma, ampak
da izvira iz drugih pogojev in razlogov.
Saj sv. vera ni vse in cerkev sama ne more
in tudi ne sme vsega sama, narode si mo-
rajo tudi sami pomagati, če hočejo napre-
dovati.

Rekel sem, da je v XIX. stoletju libe-
ralizem vodil politiko narodov. Noben zistem
ni toliko hvalil svoje naprednosti in svobodo-
ljubnosti ko liberalizem. Ne bom tajil, da
niso liberalci ničesar storili za napredek in
svobodo, ali vprašam: se-li upa liberalizem
povedati eno samo resnično pridobitev, ka-
teró bi bila cerkev zavrgla? Da, uprla se je
katoliška cerkev »marsikateri napredni misli
in marsikateri svobodi« in dolgo časa je
bila cerkev v tej borbi sama, ali ob koncu
stoletja se je cerkvi pridružila najnapredniša
stranka — socialno - demokratska —, ki je
se vse hujše obsodila »napredek« in »svo-
bodo« ostarelega liberalizma. Otroci sveta
se menjavajo, cerkev ostane!

In vendar, spoštovani zborovavci, ne
smemo si prikrivati, da smo v marsičem
resnično zaostali. Zaostali smo katoličani, ker
nimamo v državah Evrope tiste veljave, ki
nam po številu in delu gre. Zaostali smo v
primeri s prejšnjimi veki, ker naša načela
nimajo tiste moči na duhove ko nekdanj.
Zaostali so katoličani tudi v narodnem go-

spodarstvu in sploh v podjetnosti, n. pr. v
časnikařtvu, v društvenem življenju i. t. d.
Na Nemškem se je vnel o tem prepir, ki
se širi čez nemške meje in katerega ne bo
tako kmalu konec. Krivdo zvrčajo gospodje
na to in na ono: na vlade, na svet, na
pekel i. t. d. Ali ti niso pravi zadržki na-
predka. Svet je bil vedno svet; hudič je bil
vselej naš nasprotnik, ali ne more nam nič,
če mu sami ne dovolimo; vlade so bile tudi
nekdanj nasilne ali tudi Bog je vedno isti
Bog, ki nas ljubi in se vojskuje z nami.
Njegova roka ni prikrajšana in ni oslabela,
da nam ne bi mogla pomagati, ako bi mi
svojo dolžnost storili. Za to pa me-
nim, da smo sami krivi, če nismo napre-
dovali.

Spoštovani zborovavci! Rad bi videl, da
bi se vsi vrnili s shoda s to mislijo: Sami
smo krivi! Iz te zavesti bi se sodilo za-
upanje, da če le hočemo, bo bolje in bo
dobro. A na drugi strani bi odložili s srca
vsako jezo in nevoljo na nasprotnike ter bi
šli z mirnim srcem v boj brez sovraštva,
da celo brez žale besede. Sami smo krivi,
sami si pomagajmo, nasprotniki nam ne
bodo nič mogli.

Od kod torej izvirajo zadržki napredka
katoličanstva v XIX. stoletju?

1. Mi sami — duhovni nič manj ko
svetni stanovi — imamo premalo gorečnosti
v srečo za nauke sv. vere. Izgubili nismo
nobenega nauka, ali nimamo tistega jasnega
spoznanja naukov, tiste ljubezni do cerkve
ko naši očetje; vero imamo, ali intenzivno
je veliko slabejša ko vera naših očetov. Od
tod izvira naša slabost, naša mlačnost, naša
malodušnost. Prosimo torej prvo: Gospod
pomnoži nam vero — potrdi nam upanje —
vnami nam ljubezen!

2. Velika zavora napredka je bila, da
je svetna oblast — politična vlada, vladarji,
knezi, patroni itd. — nekako vodila cerkev
in tako svete reči. Od tod neizmerna škoda
sveti stvari, katero bodo katoličani še le te-
daj znali prav ceniti, ko bo ta profaneja
nehala. A bili smo sami krivi, da smo v to

LISTEK.

O Levčevem „Slovenskem pravopisu“ in njega kritikah.

Spisal dr. K. Štrekelj.

(Dalje.)

Take izjeme, v katerih govorimo namesto *u* (*ω*) že
srednji *l*, so te-le:

1. V množinskem rodilniku samostavnikov na *la* in
lo se govori dandanes večinoma „čisti“ *l*. Že Metelko je
na str. 7. svoje slovnice, kakor smo videli, opozoril na
to in uči, da se tam izgovarja srednji *l*, ki ga on za-
znamuje z znakom za mehki *l*: *dekel*, *kobil*, *del*, *daril*.
Ta izgovor je posnet po srednjem *l* drugih padežev: če
so vsi drugi padeži imeli *l*, se ne moremo čuditi, da se
je tudi v množnem rodilniku *u* (*ω*) moral vmekniti sred-
njemu *l*. Izza Metelkovih časov se je ta nagon pač še bolj
vtrdil. Stritarju se zdi rima *val-obal*, kakor smo videli,
nemogoča, ker se bere prva beseda *vau*, druga pa (vzeta
iz hrvaščine) *obal* (s srednjim *l*-om). V večini v poštev
prihajajočih narečij so se ohranile oblike s staro izreko
samo v stalnih zvezah: *do taw*, *od taw*. Celó odločena
prekmurščina se precej strinja v tem oziru z zapadnimi
narečji: tam beremo poleg starega *teo*, *misco*, *dekéo* že
tudi *tel*, *dejl* (delo), *tejl* (telo), *koul* (kolo). Da so oblike
dekel, *kobil*, *del*, *daril* „delane sproti“ po analogiji drugih
padežev, to jim ne more jemati veljave, če se jih je narod
res poprijel namesto starih; s tem je samo konstatirana
sprememba v izgovarjanju.

2. Drugi padeži odločujejo izrekanje srednjega *l* —
tudi pri samostavnih na *al*, *ol*, *ul*, *el*, *il* v množnem
orodniku s končnico *mi*: z *valmi*, z *volmi*, z *ulmi*, s
cepélmi, z *druhálmi* itd. Edninski imenovalnik, v katerem
se je še ohranil izgovor *u* (*ω*), ni imel dovolj moči, da
bi bil zabranil to asimilacijo z vsemi drugimi padeži.

3. Srednji *l* se govori v besedah, izpeljanih iz debel
na *la*, *lo*, *li*, *le*, kadar stoji pred to končnico samoglasnik
in pripada *l* h korenu ali se vsaj dandanes občuti, kakor
bi pripadal h korenu. Mnoge oblike, v katerih je *l* zaprt,
to je, v katerih stoji pred samoglasniki, so provzročile
tako izrekanje. Sem spadajo na primer:

a) izpeljanke iz ženskih in srednjih prvotno dvo-
zložnih samostavnikov:

z) *la*: *hvala* — hvalen, pohvalen, samohvalen (ž.
hvalna, pohvalna, samohvalna); *jela* — jelka, jelva; *pila* —
piln, pilnik; *šala* — šalen, šalnost, šalnica; *štula* —
štulec (Spitzhut); *vila* — vilec (Zauberer); *vile* (pl. f.) —
vilen; *šila* — žilnast.

β) *lo*: *delo* — brezdelnik, hudodelnik, hudodelstvo,
samodelen; *čelo* — čelnica, načelen, priček (g. pričelka);
dulo — dulec, nadulec; *grlo* — belogrl, grlnjak; *kolo* —
kolčast, zakolek, samokolen; *krilo* — zlatokril, zlatokrilec
(g. zlatokrilca), ravnokrilec; *motovilo* — motovilec; *salo* —
debelosalec; *selo* — selski, naselnik, izselnik; *šestovilo* —
šestovilec (Tölpel); *šilo* — šilnast, šilek, šilec; *tulo* —
tulek, tulnica; *šalo*, *šelo* — žalec.

δ) izpeljanke iz prvotno v nedoločniku trozložnih
glagolov:

α) na *-liti*: *buliti* — bulec (Ochs); *deliti* — raz-
delba, razdelek; *dovoliti* — dovolba (napak *dovoljba*

pisano); *guliti* — gulec (Schinder); *huliti* — hulba, bogo-
hulec; *hvaliti* — hvalec, samohvalec; *kruliti* — krul,
krulec, krulba; *liliti* — lilek; *moliti* — molec, molba
(prej so pisali *moljec*, *moljba*; prim. Moljcov truma tod
ne tava; Brez svetlobe kviško pota Vesta moljba i ljubav,
Ravnikar Poženčan v Jezičniku XVI. 22); *piliti* — pilec,
opilek; *paliti* — pal, opalek, palek, samopalen; *puliti* —
opulek (Charpie); *seliti* — selec, selba; *naseliti* — na-
selba; *streliti* — strelec; *šaliti* — šalec; *štuliti se* —
štulec (aufdringlicher Mensch); *taliti* — talba, talen, tal-
nost, brzotalek, telek (talog); *tuliti* — tulec (Heuler); *valiti* —
obal, obalek, obalec; *žuliti* — žulec, žulka (Semmel).

β) na *-lati*: *delati* — pridelek, podelek, zadelek,
izdelek.

γ) na *-liti*: *veleti* — povelek; *šeleti* — pozelek,
zazelek.

4. Srednji *l* se dalje govori v diminutivih od samo-
stavnikov na *lo* in to ne samo od tistih, ki so omenjeni
zgoraj pod št. 3. a), β) in katerih *l* spada v resnici ali
navidežno h korenu, ampak tudi od drugih, pri katerih
spada *lo*, oziroma *ilo*, *elo*, očitno h končnici:

a) delce, čelce, grlce, kolce, krilce, motovilce, salce,
silce, žalce, želce;

b) bodalce, bodilce, čiselce, darilce, držalce, jedilce,
kadilce, kosilce, pokosilce, krdelce, krepelce, mahalce,
malce (od malo), mazilce, nosilce, odihalce, oduhalce,
opravilce, prelce, pihalce, rezalce, spokalce, torilce, ve-
zilce, vržilce. Pri besedah te skupine (b) je vendar še
precej čvrsto tudi slišati *u* (*ω*), zlasti *stebelce*.

(Dalje prih.)

privolili — iz malodušnosti: modicae fidei! Dali so nam kruha, a vzeli so nam svobodo in svobodoljubnost!

3. Od konca XVIII. stoletja je katoliška cerkev izpostavljena napadom na celi črti svoje eksistence, in ne samo v enem ali drugem nauku kakor v prejšnjih stoletjih. Napadali so cerkev v imenu absolutizma in zopet v imenu ustave kakor tudi v imenu demokracije. Napadali so jo v imenu znanosti, umetnosti, gospodarstva, narodnosti in kozmopolitizma itd. Napadali so nje nauke in pravice povsod: v šoli, v zbornicah, v uradih, v vojski, v obrti, v trgovstvu, v društvi itd. To je boj novega poganstva s krščanstvom, boj na celi črti. Katoličani so proti napadom le preveč protestirali in premalo delali. Zavladala je neka pasivnost nasproti napadom. Katoličani so spoznali v vseh rečeh slabe načrte nasprotnikov in nevarnosti za svojo veraost. Protestirali so in se umikali od reči, ki so postale nevarne njih veri. Zlasti so se umikali od modernih reči, katere so nasprotniki ustanovili, češ: malum ex quocunque defectu. Kdor se pa umika, zaostane in je kmalu pozabljen. Ker je boj na vsej črti in torej nevarnost za vero v vseh rečeh — v šoli, v uradih, v vojašnici, v tržnici, v tvornici, v delavnici, v vseučiliščih, v akademijah, v društvi itd. — bi morali s tega sveta, ako bi se hoteli umakniti. Tu ni druge pomoči, ko čvrsto na boj in na sodelovanje pri vseh rečeh, da bode vse zopet prešinjeno s krščanskim duhom. Hvala Bogu, da se to spoznanje zdaj širi!

4. Valed naše onemoglosti, sužnosti in nevedelzbe je liberalizem zmagal in katoličani smo podlegli. Posledica je bila, da smo izgubili zaupanje sami v se. In ta je skoraj najhujši zadržek napredka. V resnici, kjer bo kedaj pisal zgodovino krščanskega preporoda v XIX. in XX. stoletju, bo znal povedati, da so voditelji in buditelji katoliške zavesti imeli največ truda z nezaupanjem katoličanov v svojo moč.

In vendar bi ne smelo biti tega nezaupanja v svojo moč pri nas, saj je božja sila v nas in božja roka vodi naše vrste v boj. Zakaj bi torej ne imeli zaupanja v svojo moč?

Ravno to zaupanje v svojo moč je treba tudi pri nas Slovencih buditi. Mi smo — pripoznajmo resnico — podložno premagano ljudstvo in v stoletni sužnosti smo izgubili narodni ponos, smo izgubili moštvo. Ali probudili smo se in vstali ob podpori svobodne katoliške cerkve. Cerkev je skala naše narodnosti, zastava naše svobode in našega napredka. Zaupajmo torej: ta skala se ne zgane, le držimo se je trdno, ta zastava ne vpade, le zvesti ji bodimo in napredek ne izostane. Treba je le več gorečnosti in žive vere, treba je več svobodoljubnosti in moštva, več odpora in sodelovanja pri vseh opravih človeškega življenja, in pa več zaupanja v svojo moč in božjo pomoč. Na ti skali in pod to zastavo Slovenci delujmo: za blagor domovine, napredek naroda. (Dolgotrajno živahno odobravanje.)

Drugi slovenski katol. shod.

(Dalje.)

Resolucije socijalnega odseka.

a) Kmetijski stan.

I. 1. Drugi vseslovenski katoliški shod izreka se, da se ima kmetijski stan organizovati po zadrugah, ki imajo biti obvezne za vsakega kmetovalca, tako da so one pravo stanovsko zastopstvo vsega kmetijskega ljudstva.

Podlaga bodi tej organizaciji okrajna oziroma krajna zadruga; te vse se naj zvežejo v deželni zadrugi in iz vseh deželnih bodi sestavljena tudi zveza vseh v državi nahajajočih se deželnih zadrug.

2. Shod pozdravlja z radostjo vladno predlogo kmetijskih zadrug ter se nadeja, da bo c. kr. vlada dosledno skrbela tudi za sredstva, potrebna za plodonosno delovanje istih ter jim priskrbelo brezobrestna ali vsaj nizkoobrestna posojila.

Shod pozdravlja z zadoščenjem, da vlada podpira zadržno organizacijo.

3. Shod pričakuje od c. kr. vlade, da bo z ozirom na že doslej lepo število gospodarskih zadrug, katere se pa bodo povsod osnovala, po vzgledu drugih držav ukazala nakupovati za državno vojno po-

trebno žito, vino, seno in sploh druge potrebščine naravnost pri gospodarskih zadrugah.

4. Da se kmetijski stan stalno reši iz oblasti oderuških rok, bodi skrb državi in deželnim zastopom, da pospešuje in z nizkoobrestnimi posojili podpirajo osnivanje Rail-eisnovih posojilnic.

II. Shod zahteva od c. kr. vlade, da z modro brambeno colnino varuje našo domačo kmetijsko produkcijo.

a) Osebito pa bodi državni vladi skrb pri sklepanju bližajočih se novih trgovinskih pogodb, da se odpravi zloglasna vinska klavzula ter stavi toliki uvozni col na italijanska vina, da bodo naši vinorejci zamogli svoj pošten vinški pridelek po primerni ceni prodajati.

b) Istotako naj se omeji prosti uvoz sadja in sočivja iz Italije.

c) Najzdatnša opora našemu kmetijskemu gospodarstvu je živinoreja, zato bodi skrb vladi, da varuje našo živinorejo in iz nje izvirajoče pridelke ptuje konkurence ter po skrbnih veterinarjih naredbah zagotovi naši živini neopovirani izvoz v sosedne države.

Posebno pa se mora kar najodločnejše zahtevati, da se živini iz Rusije in balkanskih držav zapre uhod v naše kraje, to pa že zaradi nevarnosti, da se zanese od tam ondi trajno razsajajoča živinska kuga.

d) Istotako naj se po primerni colnini varuje naša produkcija iz živinoreje: maslarstvo in sirarstvo, ter bodi skrb vladi, da z modrimi zakoni štiti pošteno produkcijo pred sleparskimi ponarejevalci živil.

III. Država naj z modrimi zakoni štiti našo vinorejo ter naj že vendar izda strogi zakon proti ponarejevanju vina in napravi nmetnega vina sploh.

IV. Pri sklepanju trgovinskih pogodb skrbi vlada za trajen izvoz našega blaga v inozemstvo, in osebito za naš les naj dožene dogovore z Italijo, Francijo in Egiptom, da bo naš les imel zagotovljen izvoz v te države.

V. Država naj skrbi za naš izvoz osebito s tem, da podržavi vse železnice, da potem s primernimi voznimi tarifi pospešuje naš daljni izvoz v inozemstvo.

V domači državi pa naj veljajo vozni tarifi za malega in velikega odpošiljatelja isti, ter naj se vsaj na državnih železnicah odpravijo tako imenovane refakcije, ki omogočujejo velikim trgovcem nadvlado na velikem trgu in manjšega producenta onemogočujejo v tekmovanju.

VI. Ker se ima tudi z onostransko državno polovico, z Ogersko, urediti medsebojna trgovinska pogodba, zahteva shod, da varuje vlada našo kmetijsko produkcijo pred premočno konkurenco iz Ogerske prihajajočih izdelkov, osebito pa žita, moke in živine, ter naj se od ogerske vlade najstrožje zahteva, da napravi svojo veterinarjo naredbo enako naši, ker le potem je naši živini mogoč trajen, neopoviran izvoz v inozemstvo.

VII. Trgovina z žitom na borzah se mora temeljito preustrojiti in odpraviti takozvani spekulativni promet na termine.

VIII. Ker od leta do leta bolj pomanjkuje delavcev v kmetijstvu, ker jih kmetijstvo ne more zaradi pičlih pridelkov primerniše plačevati, naj c. kr. vlada kmetom s tem pomaga do delavskih moči, da si nove kmetov, ki so za delo na domači kmetiji potrebni, po dveletni vojaški službi odpusti na dom.

IX. Da se ogromno breme obresti, katere imajo plačevati kmetovalci od visokobrestnih vknjiženih dolgov, vsaj deloma zmanjša, bodi skrb državi in deželam, da se potom državnih in deželnih hipotekarnih zavodov konvertirajo oni dolgovi, od katerih je plačevati nad 4 1/2 odstotkov obresti, v nižje, ne 4 1/2 odstotkov obresti presegajoče dolgove, ter naj se uvedejo naredbe za vsakoletno odplačevanje tudi dolga samega v svrhu, da se tekom prihodnjega polstoletja doseže vsaj delno razdolženje kmetijskih domov.

X. Da se kmetiskemu stanu zagotovi boljše stanje za časa onemoglosti za delo, uvede naj država ali dežela zavode za starostno zavarovanje in pospeši snovanje okrajnih bolniških blagajnic tudi za kmetijski stan.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 28. septembra.

Volitveni raspisi so sedaj objavljeni za vse avstrijske kronovine. V dobi od 12. decembra do 18. januarja bo izvoljenih vseh 425 poslancev, katerih 72 jih odpade na splošno, 130 na kmečko, 117 na mestno skupino, 21 na trgovinske in obrtne zbornice in 85 na veleposestvo. Po deželah se razdele mandati tako-le: Češko 110, Bukovina 11, Dalmacija 11, Galicija 78, Goriško 5, Istra 5, Koroško 10, Kranjsko 11, Nižja Avstrija 46, Moravsko 43, Gornja Avstrija 20, Solnograško 6, Šlezija 12, Štajersko 27, Tirolsko 21, Trst 5 in Predarlško 4 mandati.

— Posebno zanimivo je dejstvo, da trgovske zbornice na Goriškem, v Dalmaciji, Istri, na Kranjskem, Solnograškem, v Šleziji ter na Predarlškem ne volijo svojih zastopnikov, marveč skupno z mestno skupino. Razun v dveh treh kronovinah pomeni to ojačenje sicer slabotnega ital. oz. nem. elementa. Največ poslancev, namreč 67, bo izvoljenih dne 8. januarja, 58 poslancev 3. januarja, 54 poslancev 10. januarja, 52 posl. 15. januarja, 34 poslancev 11. januarja, 32 poslancev 14. januarja, 29 poslancev 17. decembra, samo eden pa 5. januarja, namreč zastopnik pete skupine na Koroškem. V decembru bo izvoljenih 74 poslancev, vsi ostali v dobi od 3. do vštete 18. januarja. Zadnji volitveni dan bo izvoljenih 8 zastopnikov nižjeavstrijskega veleposestva. Jedna volitev, namreč v Trstu, se vrši celo v nedeljo 13. januarja.

Volitev po ogerskem sistemu si želi, sicer na prikrit način, a vendar dovolj jasno, dunajska židinja iz Fichtegasse. Na Ogerskem so se namreč dosedaj volitve le »delale« in le tako je bilo mogoče, da je vlada vedno razpolagala s potrebno in zanesljivo liberalno večino. Znani mažarski kolovodja Tisza je namreč na shodu protestantov v Papi poveljeval kalvinizem ter pozival vlado, naj se upre »reakcionarni agitaciji« in poskrbi za volitve. Zgoraj omenjeni list pa dostavlja: Iz Tiszovih besedij je razvidno, da namerava Szell stvarjem pustiti slobodni tek in se vzdržati vsakega vmešavanja v volilno borbo ter s tem dopustiti, da se neovirano širi reakcionarna povodenj. Židovska »Neue Freie Presse« dela torej kar naravnost propagando za volitve po ogerskem načinu. Imenovani list je pa svoje stvari tudi gotov. Piše namreč, da bo opomin Kolomana Tisze imel zaželjeni vspeh, ker ne bo klic vpijočega v puščavi, in da torej vendar le ostane pri starem, seveda vse hvale vrednem načinu. — Kaj ne, židovski liberalci, kako bi bilo lepo, ko bi se tudi sedaj pri nas »delale« volitve po ogerskem receptu. Potem bi vam Slovani in »klerikalci« ne delali sivih las! Torej ogerske volitve v Avstriji! Ali ni nobenega Tisze?

Trije nemški »volkstagi« se vrše prihodnje nedelje v malem mestecu Trutnov na Češkem. Prebivalstvo bodo navduševali nakrat sami priznani osrečevalci nemškega ljudstva, namreč nemški liberalci Schücker, Funke in Eppinger, Schönererjanec Wolf, nemško-radikalni delavski vodja Stein ter dež. poslanec Pacher, konečno pa še par pristnih soc.-dem. kolovodij. Vse tri stranke pozivajo prebivalstvo na ogromno udeležbo in vršilo se bo res pravcato tekmovanje za naklonjenost ljudstva. Zmagovalec dobi mandat — ali pa tudi ne.

Angleški listi o begu predsednika Krügerja. Transvalski predsednik Pavel Krüger je na potu v Evropo. Vzel je pa seboj tudi nekatere vladne funkcionarje in vse važnejše državne knjige in akte. To je dalo glasilu guvernerja Milnerja, »Cap Times«, povod, da je obdolžilo Krügerja tatvine državnih pisem, kar bo baje zelo obtežilo nalogo nove vlade. Poleg tega se pa ta in njemu sorodni listi tudi drznejo trditi, da je Krüger s tem činom hotel prikriti velike nerednosti v gospodarstvu z državnim denarjem. V resnici imajo pa ta obrekovanja povsem drugačen namen. Kapski guverner se boji, da svet tem načinom izve vse njegove sleparije, ponarejanja in druga jednaka dejanja, ki so mnogo pripomogla, da se je pričela vojska z Anglijo. Javna tajnost je namreč že sedaj, da je guverner Milner kot posredovalec mej transvalsko in angleško vlado ponarejal brzozjavke transvalske vlade

in črtal najvažnejše stavke. O vsem tem bo sedaj Krüger poučil Evropo, ki bo morda potem vse drugače presojala postopanje angleške vlade, kakor pa sedaj.

Napad na nemškega poslanika v Guatemali. Glasom poročila »Nordd. Allg. Zeitg.« je bil v noči na 16. t. m. napaden nemški zastopnik Eyb, ko se je z vozom vračal iz mesta v bližnjo vilo. Dva maskirana človeka sta ga napadla in dvakrat ustrelila nanj, ne da bi ga bila ranila. Nasprotno pa je Dyb ustrelil jednega izmed nju v roko. Naslednji dan se je pa dokazalo, da sta bila napadnika člana — tajne policije. Nemški zastopnik je v zadoščenje stavil vladi takoj sledeče zahteve: Odstranitev načelnika tajne policije, odstranitev in kaznovanje napadnikov ter uvedba policije na konjih. No vlada je vedela, s kom ima opraviti, in je takoj ustregla vsem zahtevam; ob enem sta pa predsednik republike in zunanji minister oficijelno in pismeno izrazila globoko sožalje nad tem dogodkom.

Cerkveni letopis.

Iz Borovnice se nam poroča: Od 15. do 23. t. m. smo tukaj imeli sv. misijon. Vodili so ga trije čd. gg. iz družbe sv. Vincencija. Cerkev je bila vedno polna vernega ljudstva. Bog povrni gg. misijonarjem!

Čudež sv. Januaria. Rimski breviri pravi v življenjepisu sv. Januaria, škofa v Beneventu in mučenca, ki je trpel in umrl v preganjanju za časa Dioklecijana in Maksimilijana v letu 305 in čegar truplo počiva zdaj v Neapolu v domu S. Gennaro, to-le:

Znamenito je, kar se vidi do današnjega dne, da namreč njegova kri, ki se hrani strjena v stekleni posodici, na čudovit način postane tekoča in vskipi, kakor bi bila na novo prelita, kedar se posodica postavi k glavi istega mučenca.

O letošnjem ponovljenem čudežu poroča »L' Osservatore Romano« v št. 218. sledeče: »Neapol 20. septembra. Ne da se popisati, kaj se je vršilo večeraj v prostranem domu, ko se je 57 minut potem, ko se je bila postavila dragocena kri sv. Januaria v javno češčenje, zapela zahvalnica in se naznanilo, da je postala kri kapljiva. Tedaj še enkrat se je zgodil veličastni čudež! Strel iz topa je ponesel veselo sporočilo veselega dogodka onim Neapolčanom, katerih ni bilo v stolnici. V istem hipu je molilo vse ljudstvo eno samo molitev: bila je to molitev zahvale vernikov nasproti Bogu. Koliko ljudij je molilo, kakor ena duša, združenih v veselju, ginjenju in veri«.

Poročilo, objavljeno od tajništva »Cappella del Tesoro« sv. Januaria, pa se glasi: V častitljivi kapelici »del Tesoro« našega slavnega zaščitnika sv. Januaria se je našla danes zjutraj 19. t. m. dragocena kri, ki napolnjuje posodico, trda in čez 57 minut je postala kapljivo tekoča.

Toliko »L' Osservatore Romano«. K temu poročilu naj še omenimo, da se ta čudež ponavlja večkrat na leto, navadno 1. soboto meseca maja zvečer, 19. septembra na praznik sv. Januaria in 16. decembra. Ptujec, ki hoče to znamenitost od blizu videti, se oglasi pri zakristanu omenjene kapelice. Prebivalci Neapola s skrbjo pričakujejo tega čudeža in se silno boje, ko bi se čudež ne ponovil več. Radi tega toliko navdušenje, kedar se čudež ponovi. Prvič se je zgodil, ko je škof sv. Severus prenesel truplo sv. Januaria v Neapol ob času Konstantina.

Grob sv. Januaria je veličasten; na arhitravu kapelice se blišči napis: »sv. Januariju, svojemu meščanu, patronu in zavetniku, vojske, kuge in Vezuovega ognja po čudoviti pomoči svetnikove krvi rešeni Neapol«.

Dopisi.

Izpod Nanosa, 24. septembra. Dne 24. avgusta t. l. smo bili v Hrenovicah. Po sveti maši smo videli na trgu precej ljudi, a nijednega, da bi mrmral, klel ali pa dajal duška notranji razburjenosti s pestmi proti bihi z napisom »Štefan Dužnik«, ampak večina ljudstva je bila obrnjena proti cerkvi, od koder je prišel gospod kaplan Jožef, ki je odhajal od nas v Ribnico. Poslovili smo se od njega, zahvalivši se mu za vse, kar nam je dobrega storil v cerkvi in zunaj.

Takrat navzočemu gospodu Deklevi iz Postojne srčna hvala za to, da je prišel po gospoda Jožefa z ekvipažo in ga povabil na kosilo. V znak spoštovanja do duhovščine posnemanja vreden čin!

Ne tako hvala gosp. dopisniku »Slovenskega Naroda«. Njemu ne ugaja ne štacunar Štefan, ne gospod župnik, ne prevzvišeni knezoškof, najmanj pa tedaj navzoči potnik. Glede prvega obžalujemo, da »Slov. Narod« ni prijavil njegovega popravka, v katerem je povdarjal, da ni res, da bi bil gosp. Jožefa proč spravil, da ni nadzoroval g. kaplana, da nima bukvic, v katere bi zapisoval prestopke gospoda kaplana, da se ne boji gospoda župnika, kakor ne ta njega, ker se ga nima za kaj bati, da ni privandrani branjeveček, ampak trgovec. Glede g. župnika smo povedali dovolj v svojem zadnjem dopisu, kako in zakaj ga spoštujemo. Glede prevzvišenega knezoškofa si le upamo toliko omeniti, da predobro vedo, kaj imajo storiti. Glede potnika tudi skoraj domnevamo, da bi dopisnik najraje videl, da bi ga nikdar na hribu ne bilo.

V št. 216. »Slov. Naroda« se dopisnik zaletava v našega novega gospoda kaplana. Ko smo čuli spodbudni pridigi g. Adolfa, se nismo spogledovali in tudi ne zmajevali z glavami, a zdaj se spogledujemo, zmajujemo z glavami in se ne moremo prečuditi, kako je mogoče za lepi nauk, odkritosrčno in prijateljsko besedo v cerkvi takim potom zahvaljevati se duhovniku.

Če je v svojih pridigah prosil farane, naj nikar ne bero liberalnih časnikov, sam molil in prosil farane, naj molijo za liberalce, je spolnil le svojo sveto dolžnost. Kaj naj beremo in kaj je za nas, sami večkrat ne vemo in hvaležni bodemo kakor gospodu župniku tako gospodu kaplanu, če nas bodo opozarjali na vsako stvar, ki nam more škodovati.

Grajati pa moramo dopisnika, ki z besedo blati gospoda kaplana, kateri ljubi farane in še »Slov. Naroda« v cerkvi imenoval ni.

Slovensko gledališče.

Sinoči je podala intendantca slovenskega gledališča občinstvu novost. Anzengruberjevo narodno igro »Dolski župnik«. Ta predstava je pomenljiva za naše gledališče. To je prva igra na našem odru, ki se je podala v znamenju strankarskega liberalnega boja. — V izvirniku je igra skozi in skozi tendenciozna, Anzengruber je hotel naslikati širnemu občinstvu katol. duhovnika, ki »ni član vojskujoče in gospodujoče cerkve«, marveč ki smatra za svojo dolžnost največjo tolerantnost napram drugovercem, protestantom, ki se da pri vsem voditi edino od svojega slabotnega, mladega, vsakemu vtisku dostopnega srca, in ki se končno v svojem sentimentalnem pietizmu ne smatra drugim odgovoren nego Bogu. — Kakor razvidno, tip duhovnika, ki ne razume svojega stanu in ki je zlasti v sedanjih časih in v versko mešanih krajih pravo zlo za katol. cerkev in za katolike. A tega v resnici slabotnega duhovnika, kateri mora celo radi malega vtiska ženske prestatati velikanske dušne boje, nam obda Anzengruber z glorijolo, ga postavi kot ideal duhovnika nasproti drugim, ki delujejo v smislu cerkve, ki se klanjajo subordinaciji in ki zastopajo umsko stališče cerkve.

Ta tendenciozna igra prišla je tudi na slovenski oder. Predelali so jo, prekrojili »za naše razmere« in tako smo po igri prišli do sodbe: slovenski »Dolski župnik« je še bolj tendenciozen nego nemški. Igra je v slovenski predstavi celo posurovela. V nji mrgoli izrazov, kakoršnih se celo poštene žurnalisti branijo; v svetišču slovenske umetnosti je odmevalo: farški hlapec i. dr. Dvomimo, da-li vpliva v umetniškem smislu na občinstvo: proklet, hudič, in sploh vsa nizka govorica Jožeta Koreninčarja, ki sovraži vse katol. duhovnike, ker mu pred 20 leti ni hotel župnik dovoliti zakona z luteranko, česar mu, kakor znano, niti ni mogel po cerkvenem pravu brez dispenze privoliti.

Slovenski »Dolski župnik« je do pičice izdelan po vzorcu »Slov. Naroda« in zdelo se nam je, kakor bi se predstavljal »Izgubljeni Bog« dr. Tavčarja. Duhovnik, ki odsvetuje ljudstvu božjo pot, ki se končno

ostentativno upre svojim cerkvenim predstojnikom in jih proglasi pred ljudstvom za nekompetentne v sodbi. ni nikdar duhovnik v duhu katoliške cerkve. On je ideal panteista duhovnika Aškerca in njegovih oboževalcev.

Poleg tega pa imamo zabeležiti v kroniko slovenskega gledališča prvo javno demonstrativno smešenje božjepotne procesije. Na poti se srečata namreč dve gručji ljudi: ženitovanjski sprevod z godbo in vriskanjem in romarska procesija s popevanjem svetih pesmi. Prvi sprevod je nekam zastopnik svobodomiselnosti in tolerantnosti (župnik je ravnokar dovolil najradodolnejše zakon katolika z luteranko), drugi romarski sprevod pa zastopa po uredbi pisca neumne, smešne, nazadnjaške ljudi. Naše igralsko osebje pa je še povečalo razliko in doseglo popolnoma namen: občinstvo se je iz vsega grla smejalo temu sprevodu. Bilo je vse tendenciozno urejeno: kmetje prvega sprevoda samo inteligentnih obrazov, romarji pa seveda same karikature, neumnih, zabutih, nerodnih kretenj. Zlasti se je odlikoval učitelj (gospod Housa), ki se je pačil v svojem komičnem genu na vse mogoče načine ter izzval veselo navdušenje našega za komiko toli vnetega občinstva, seveda vse to v škodo nazorom, katere je prednašal. Konečno se je moral še izpodtakniti, korakajoč smešno prvi v sprevodu, da je bil efekt popoln, namreč totalno osmešenje pobožne procesije. Na ta način se da osmešiti na odru vse, in naj je najsvetejše!

V igro je bilo vpleteno polno »krasnih, estetičnih« opazk, ki so padale mej občinstvo kakor pušice. Le liberalna »Narodova« gospoda se je od srca veselila in zabavala nad temi katoliške žalečimi stavki: Vsi (farji) so enaki, eden je debelejši, drugi tanjši. — Kar mačka rodi, miši lovi. — Vsi so hinavci (duhovniki). — Farški hlapec je zadnji na svetu. — Boljši brezverec, nego hinavec.

In sedaj si predstavljamo vpliv te »Narodove« igre na občinstvo. Kako pač vpliva na šestnajstletno dekle prizor, ko gleda zaljubljeno duhovnik mlademu dekletu v oči in jo drži za rame? Ali: ko pade duhovnik ves strt in uničen na stol, premagan od spolne ljubezni do mladega dekleta? Ali: ko ta »velikodušni« dušni pastir, proslavljan v igri kot ideal duhovnika, ves potrtn ne ve kaj storiti, ko dobi poziv od svoje gosposke, in ga mora slabotno dekle, nevesta, tolažiti in pripraviti do samostojnega sklepa? — In kako vpliva to na dijaški parter, kjer stojijo ob rampi glavica pri glavici mladi tretje- in četrtošolci z deželo, kjer gledajo v vseh drugačih situacijah domačega župnika?

Naše mnenje je, da je ta predstava bila javno pohujšanje. Kar je pa bilo zavednih katolikov pri predstavi, so bili globoko žaljeni. Do sedaj smo bili vedno še mnenja, da ni slovenski oder za protikatoliške demonstracije, danes imamo, kakor je videti, tudi strankarsko liberalno gledališče. Da je to res, svedoči opazka Jožeta Koreninčarja (g. Verovška), katera je očitno naperjena proti marsičemu, kar pobija »Narod«: »Če gre ta župnik proč, prišel bo drugi, ki Vam bo dovolil pijančevanje, da bodete le dali v dobre namene«. Ni to jasno rečeno? Lansko leto je bil režiser g. Inemann toli takten, da se je oziral na katoliško misleče občinstvo in ni pustil te igre na oder, dasi je bila že v evidenci.

A naj ne zabi slavna intendantca, da ne sme biti slovensko gledališče, ki se vzdržuje največ z davki krščanskega kmeta in delavca, zabavišče maloštevilne mestne liberalne gosposke. Zavod, ki ga vzdržuje slovensko ljudstvo, ne sme nikdar žaliti njegovega prepričanja, njegovega verskega čuta. To je najmanj, kar more ljudstvo zahtevati od Vas. Ako »Narodova« inteligenca ne more strpeti poštenih, moralno resnih predstav in hoče le nemoralne, pikantne in njeni strankarski zagrizenosti ustrezajoče igre, tedaj naj si zida svoje gledališče, a deželno gledališče se vzdržuje od krščanskega ljudstva.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 28. septembra.

Cesar na Goriškem. Jutri zjutraj se bode naš cesar peljal mimo Ljubljane v Go-

rico. Proga je ostro zastražena. V Divači bode sprejel cesarja primorski namestnik grof Goess. Slovenske trobojnice bodo ondi cesarja pozdravljale. Tudi v Sežani in Nabrežini bodo kazale cesarju slovenske trobojnice, da je na slovenskih tleh. V Nabrežini se bode cesar na povratku ustavil ter sprejel udanostne izjave ljudstva. »Primorski List« je izšel povodom cesarjevega prihoda na Goriško v slavnostni obliki. V Gorici je nabit vsopred cesarskih svečanosti samo v laškem jeziku! Jutri zvečer bode Gorica slavnostno razsvetljena. Tudi za razsvetljavo je izdal župan oklic samo v laškem jeziku. Lahi pripeljejo k cesarjevemu sprejemu kolikor mogoče veliko Furlanov, da jim bodo pomagali kričati »Kviva«. Slovenskih društev v Gorici k vsprejemu ni nihče povabil! Iz Istre se nam poroča, da je ondi vsak kolodvor zastražen z orožniki. Vse stranske poti v Gorico so zaprte, odprti so le glavni uhodi ob strogem varstvu orožnikov in detektivov. Od kolodvora bo po cestah, po katerih se bode vozil cesar, nastavljen vojaški kordon.

Osebnosti. Vseučiliški profesor dvorni svetnik dr. Gregor Krek je bil včeraj od cesarja vsprejet v avdijenci. — Gim. učitelj na kranjski gimnaziji dr. Fr. Kropivnik je dobil naslov profesorja. — Konzul Al. Pogačar je premeščen iz Kaire v Jeruzalem. — Oficijal pri vojaškem skladišču v Ljubljani I. Bauer-Mayer je premeščen na Dunaj. — Vodji tehničnih del za pokončevanje trtne uši na Kranjskem g. Skalickemu je v pomoč pridružen V. Skubetz. — Premeščen je učitelj K. Pikl iz Št. Vida v Šmartno pri Litiji, g. M. Markovšek pride v Ljubno, nadučitelj v Šmarinji Fr. Borštnik je upokojen.

Slovensko trgovsko društvo »Merkur« se snuje v Ljubljani. Pozdravljamo z veseljem to akcijo in ji želimo najboljšega uspeha. Dotični doposlani nam poziv objavimo jutri v celoti.

Njegovo Veličanstvo — »Slovenski krščansko socijalni zvezi«. Odbor »Slovenske krščansko socijalne zveze« je prejel danes od dež. predsedstva naslednje pismo: »Cenjeni »Slovenski krščansko socijalni zvezi« v Ljubljani. V najvišjem naročilu naznanjam cenjeni »Slovenski krščansko socijalni zvezi« za izraz udanosti in zvestobe, ki ga je zveza ob priliki II. slovenskega katoliškega shoda Nj. Veličanstvu potom deželnega predsedništva poklonila. Najvišjo zahvalo. C. kr. deželni predsednik: Hein«.

Sv. maše se udeleži v nedeljo 30. t. m. ob četrt na 10. uro dopoldne »Slov. kršč.-soc. zveza« v nunski cerkvi o priliki praznika svojega patrona sv. Mihaela. Maševal bode č. g. dr. Ivan Janežič, predsednik »Slov. delav. stavb. društva«.

»Revček Andrejček« pred sodiščem. Včeraj je stal g. Avgust Janša, odgovorni urednik »Slov. Gospodarja«, pred mariborskim okrožnim sodiščem, obtožen, da je v mariborskem Narodnem domu priredil predstavo Morétovega »Revčka Andrejčka«, ne da bi dobil dovoljenje od dr. Eiricha na Dunaju, ki je sedaj lastnik imenovane igre. Dr. Eiricha je zastopal mariborski odvetnik dr. Lorber. Gospod Janša se je izgovarjal, da na prevodu »Dramatičnega društva« ni natančno razvidno, da se mora dobiti za predstavljanje »Revčka Andrejčka« tudi dovoljenje od dr. Eiricha in da se je na slovenskem odru »Revček Andrejček« že opetovano predstavljal. Obravnava je bila preložena.

Nemška surovost. Zlobne roke so podrele drog na »Lovcu« ob sv. Višarjah, razstrgale ter onesnažile slovensko zastavo, katero so ondi postavili slovenski planinci. No, nova slovenska trobojnica že zopet ponosno plapola na vrhu Lovca.

Slovenski dom na Koroškem. Pliberških, kakor tudi drugih okoliščinah nemškutarjev strašilo — novo slovensko posojilniško poslopje v Šmihelu — že stoji pod streho. Slava!

Slovensko gledališče. Jutri, v soboto, 29. t. m. igra se drugikrat na slovenskem odru Grillparzerjeva klasična igra Sapho, katera je pri prvi predstavi vsled lepe in premišljene igre solistov in vseskozi točne uprizoritve dosegla tako lep in za naš oder časten uspeh, da je bilo občinstvo zno-

zelo zadovoljno. Jutri vrši se ta predstava na nepar, da se ustreže tudi onim najemnikom lož, kateri prihajajo k nepar predstavam. Glavne vloge igrajo: gospa Danilova (Sapho), gospodična Ruckova (Melitta), ki pri tej priliki nastopi drugikrat na našem odru, in gospodična Ogrinčeva (Eucharis), ter gospodje Štefanac (Phaon) Housa (Rhamnes) in Boleška (seljak). — Prva predstava opere »Zrinjski« izvrši se še le prihodnji torek dne 2. oktobra.

Iz učiteljskih krogov. Pri okrajni učiteljski konferenciji v Kranju v sredo dne 26. t. m. sta bila izvoljena v okrajni šolski svet kot učiteljska zastopnika gg. nadučitelja Kragelj iz Tržiča in Kmet iz Cerkljan. V manjšini sta pa ostala gospod Luznar s Primskovega in še bolj radikalni učitelj gospod Gärtner.

Iz Gorij se nam piše: Vsa občina je radovedna, kdo je oni obrekovalec, ki je v »Slov. Narodu« tako zlobno napadel našega obče spoštovanega župana. Dobi jih po prstih, ko dobimo tega poštenjaka. Domača mačka je prijazna, pohlevna, priliznava in lokava. Ako pa se ž njo pošališ, opraska ti roke in obraz. Tudi svojemu gospodarju ne prizaneša. Ko pa se muca postara, ne lovi mišij, ampak... Taki mucji pa je treba stopiti na rep.

Pokroviteljstvo katol. društva slov. učiteljic na Primorskem je prevzel Njega eminenca kardinal in knez nadškof g. dr. Jakob Missia.

Domača umetnost Dva lepa kipa, Jezusovega in Marijinega Srca, je izdelal za Slavinjo kamniški kipar g. Fr. Tončič. Lepo delo hvali mojstra! Ako naši umetniki v tujini pozornost vzbujajo, upoštevati jih moramo tem bolj domačini!

V Rogški Slatini se priredi v nedeljo dne 30. t. m. velika Slomšekova slavnost s petjem, slavnostnim govorom g. prefekta Korošca iz Maribora in s prosto zabavo. K obilni udeležbi vabi pripravljalni odbor.

Pri cestni dirki »Ilirije« bodo konkurirali naslednji gg. člani: Debeljak, Ferkoč, Gotthard, Grünfeld, Kranjc, Novak, Pakiž, Rebek, Speil Arnost, Strnad in Zavstanič. Koncert oskrbi c. kr. vojaška godba 27. pešpolka in je pričakovati mnogobrojnega obiska.

Mesto poštnega odpravnika se razpisuje za c. kr. poštni urad Zagradec-Fužine pri Žužemberku v novomeškem okr. glavarstvu proti pogodbi in kavciji 400 kron. Letna plača znaša 450 kron, uradni pavšal 120 kron in letni pavšal za slugo 140 kron. Prošnje v treh tednih na poštno in brzojavno vodstvo v Trstu.

Ljubljanske novice. Ljubljanski gostilničarji nameravajo napraviti svojo tovarno sodovke. Tukajšnji izdelovalci sode vode so imeli včeraj sestanek, na katerem so se posvetovali, kako zaprečiti uničenje njihove obrti. — Pred Činklovo tovarno aretovana je bila Činklova delavka Olga Bošte, ki je v tovarni vzela velik kos sladkorja in ga pred tovarno hotela oddati svoji sestri. — Okradel je neznan tat tesarja Janeza Baumana na Marije Terezije cesti št. 5 za 1 K 50 h. — Vožnjo od vzel je mestni magistrat iz voščeku g. Črnetu ml. za dobo jednega leta, ker je bila v »Narodu« o postopanju Črnetovem neka notica, ki ni resnična. — Lumpelovili so včeraj ljubljanski policaji po Golovcu, danes preiskujejo tivolski gozd in mestni log.

Štajerske novice. »Slovensko politično društvo v Mariboru« je imelo danes sejo, v kateri se je posvetovalo o volitvah za državni zbor. — Zdravnik dr. Viktor Kac se preseli iz Velenja v Celovec. Na njegovo mesto je prišel dr. Zigon, goriški rojak. — Konsumno društvo v Grižah pri Celju se je osvobodilo socijalno-demokratske komande ter prišlo v roke krščanskih mož. Društvo šteje 130 članov. — V katoliško cerkev prestopila je 25letna židinja gđ. Irena Fürst v Rogatecu. Poročila se je z g. učiteljem v Rogatecu Karolom Wretzlom. — Dobra letina Poroča se, da je v Kostivnici letos toliko sadja, da ljudem manjka posode za sadni mošt. Isto se poroča iz Špičaliča. — Novo cesto iz Ljubnega skozi Luče v Solčavo merijo inženirji od dež. odbora. Dela se tudi na to, da se napravi cesta

iz Luč džez Volovlek v Kamnik in iz Sol-
dave v Železno Kapljo na Koroško. —
Novo politično društvo. Katoliško po-
litično društvo »Sava« so osnovali bivši drž.
poslanec g. I. Žičkar in drugi rodoljubi
ter so že predložili vladi pravila.

**Akti cesarskega namestnika šta-
jarskega.** »Slov. Gospodar« piše: Naš ce-
sarski namestnik rad rabi besede, da hoče
štajarsko ljudstvo in njegove potrebe spo-
znovati iz osebnega občevanja, ne pa iz aktov.
Ko je imel nastopni govor, izjavil je, da
štajarske dežele ne bo študiral iz akov,
temveč iz osebnega občevanja s prebival-
stvom V Ptuj je pri pojedini v »verejns-
hausu« zopet to trditev ponovil. V Ha-
lozah pa je v vinogradu Kaiserjevem vesel
vzkliknil, da se je v treh urah svojega poto-
vanja po Halozah več naučil, kakor bi mu
mogli povedati mnogoštevilni akti. Mi upamo,
da se je torej sedaj tudi poučil, da ptujski
meščani ne potrebuje nobene deželne in
državne podpore za svoje vinograde, ampak
samo ubogo slovensko haloško ljudstvo.
Če pa se tega ni naučil, potem pa se na-
mestnik naj da še enkrat voditi po Halozah,
toda ne od ptujskih meščanov, ampak od
bednega slovenskega ljudstva. Slovenci pa
pri vsem govorjenju namestnikovem o aktih
žalostni skimavamo z glavo, ker vemo, da
se namestnik poučuje o nas le iz aktov in
sicer iz nemških, ker slovenski niti ne zna.
To je uradnik, ki niti tretjine prebivalstva
ne razume!

**Volitveno gibanje koroških Slo-
vencev.** Kat. pol. in gospodarsko društvo
za Slovence na Koroškem napravi prihodnjo
nedeljo dne 30. t. m. dva shoda in sicer:
ob 1/11. uri dopoldne po dopoldanski
službi božji v gostilni g. Rud. Stoparja v
Možici, ter ob 1/3. uri popoldne v gostilni
pri Matevžu v Črni. Na dnevnem redu je
razgovor o bodočih državnozborskih
volitvah, o gospodarskih in političnih
zadevah itd. — Rojaki, Slovenci, zlasti vo-
lilci, pridite v obilnem številu na važna
shoda!

35 svinj zgorelo je Ant. Štefanu po
domače Begantu v Ovberu na Koroškem.
Zgorelo mu je tudi mnogo krme.

**»Katholische Kirchenzeitung« za-
plenjena.** Zadnja, 75. števec tega v Solno-
gradu izhajajočega lista je bila zaplenjena
radi dveh odstavkov v drugem članku »Av-
stro-ogerske posebnosti«, ki ga je ponatis-
nila iz »Deutsche Reichszeitung«. Članek se
peča z ukorom dr. Stadlerju.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 28. sept. Včeraj je katol.
ljudska stranka na Gor. Avstrijskem
imela zaupen shod. V resoluciji zahteva
navadno ravnopravnost v smislu § 19.
drž. tem. zakona, obsoja obstrukcijo in
gibanje »Los von Rom« ter naglašja,
da bi bil nemški drž. jezik neumestn.

Dunaj, 28. sept. Župan v Trutnovu
je baje brzojavno prosil cesarja, naj se
prepove tudi shod nemških radikalcev,
ker ob enem zborujejo nemški liberalci.
Wolfa je imenoval Prusaka.

Dunaj, 28. sept. Japonski cesar
bode baje prihodnje leto prvič obiskal
Evropo ter v maju prišel v Avstrijo.

Trst, 28. septem. Italijani bodo v
vseh okrajih v Istri postavili svoje kan-
didate. Isto bodo storili tudi Slovani.

Pulj, 28. sept. Župan dr. Rizzi je
preklical svoj odstop.

Praga, 28. sept. Včeraj je došlo
na slovanski obrtniški shod okoli 1500

obrnikov iz Češke, 500 iz Moravske
in Šlezije, 50 iz Krakova. Obrtniki iz
Lvova niso prišli. Govorniki so nagla-
šali vzajemnost mej Čehi in Poljaki.

Krakov, 28. septembra. Vitez Ja-
worski je včeraj v Zloczowu svojim vo-
lilecem iz veleposestva poročal o držav-
nem zboru. Rekel je mej drugim, da
češka obstrukcija ni imela pravega
smisla. Češki klub kot odločilen član
večine bi bil mogel parlamentarnim po-
tom zagovarjati in doseči svoje zahteve.
Poljaki bodo vedno zastopali prave dr-
žavne koristi, kar so storili tudi v opo-
ziciji. Odločno je obsodil vsako obstruk-
cijo in vlado § 14. Poljski klub si pri-
drži prosto roko, vendar bodo pa pod-
pirali opravičene češke zahteve. Če tudi
so v klubu različna mnenja, na vnanje
ostane solidaren. Zborovalci so soglasno
govorniku izrazili zaupanje.

Reka, 28. septembra. Policija je
prijela brivskega pomočnika Avgusta
Amolija, o katerem se sumi, da je v
zvezi z italijanskimi anarhisti. Odvedli
ga bodo v Ankonu.

Budimpešta, 28. sept. Včeraj do-
poldne ob 11. uri je perzijski šah od-
potoval iz Budimpešte. Na kolodvor ga
je spremlil nadvojvoda Jožef Avgust.

Draždane, 28. sept. Saksonsko
delavsko društvo je poslalo prošnjo na
vlado, da se odstranijo vsi češki in
poljski delavci. Isto je storila liberalna
stranka.

London, 28. septembra. Iz Pre-
torije poročajo 26. t. m.: Glavna bur-
ska armada, pri kateri se nahajata tudi
Schalk Burger in general Viljoen, se je
zbrala neke na vzhodu od Pietersburga.
Kraj je izredno nezdrav in obdan z go-
stim grmovjem, preko katerega Buri ne
bodo mogli (?) ker so zasedli Angleži
del železniške proge.

Vojska na Kitajskem.

Pariz, 28. sept. Francoski konzul
poroča iz Shanghaja 25. t. m., da je
general Tungfusiang res imenovan vr-
hovnim poveljnikom zahodne in severne
armade, in da so podkralji in guver-
nerji res prejeli znani cesarjev tajni
ukaz. Nemški poslanik Mumm je 25. t.
m. odpotoval v Taku, da se snide tam
z Walderseejem.

London, 28. sept. »Times« poro-
čajo iz Shanghaja, da igra Li-Hung-
Čang očitno dvojno ulogo, ker je v
tesni zvezi z dvorom in prejema njega
tajne povelje, po katerih mora zbrati
vse razpoložljive čete v obrambo Pekina.

Damast svileni roba gl. 9.—

in višje! — 12 metrov! — poštine in carine prosto.
Vzorci obratno: ravno tako črne, bele in barvene
»Hennebergove svile« od 45 kr. do gl. 14-65 meter.

G. Henneberg, tovarne za svilo
4 (c. in kr. dvorni zalagatelj) v Curihu. 148-6

Umrli so:
27. septembra. Barbara Topolavc, posestnika žena,
61 let, Martinova cesta 9, haernia umbilicalis cum
eventratione et ileo.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm.

	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempe- ratura po Celsiju	Vetrovi	Nebo	Padavina v urah
27	9 zveč.	737.4	17.8	sr. jzah.	jasno	
28	7. zjut.	736.9	17.2	sl. jzah.	pol oblač.	0.0
	2. popol.	736.5	23.0	p. m. jzah.		
Srednja včerajšnja temperatura 18.5 normale: 13.3.						

Dunajska borza.

Dne 28. septembra.			Dne 27. septembra.		
Skupni državni dolg v notah	96.95		20 mark	23.68	
Skupni državni dolg v srebru	96.70		20 frankov (napoleonor)	19.29	
Avstrijska zlata rent 4%	115.—		Italijanski bankovci	90.50	
Avstrijska krona rent 4%, 200 kron	97.20		C. kr. cekini	11.46	
Ogerska zlata rent 4%	114.—		Dne 27. septembra.		
Ogerska krona rent 4%, 200	90.65		3-2% državne srečke l. 1854, 250 gl.	170.—	
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1706.—		5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	161.—	
Kreditne delnice, 160 gl.	646.50		Državne srečke l. 1864, 100 gl.	195.—	
London vista	242.07		4% zadolžnice Rudolfovce želez. po 200 kron	93.50	
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj	118.32		Tisne srečke 4%, 100 gl.	142.75	
			Dunavske vravnave srečke 5%	253.—	

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za izgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kufanina izvršitev naročil na borzi.	Menjarnična delniška družba „M E R C U R“ l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.	Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnice.
---	---	--

859 1-1

Potrjeni od najgloblje žalosti javljamo pod-
pisani vsem sorodnikom in sočutnim prija-
teljem prežalostno vest o smrti naše iskreno
ljubljene, nepozabne matere, oziroma stare
matere, tašče in tele, gospe

Ane Bohinec roj. Molina
vdove c. kr. uradnika

ki je v petek, dne 28. sept. 1900, ob 7. uri
zjutraj po dolgi, mučni bolezni, večkrat pre-
videna s svetimi zakramenti za umirajočo, v
79. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb drage rajke bo v soboto, dne
29. t. m., ob 6. uri zvečer iz hiše žalosti
Dunajska cesta št. 19 k sv. Kristofu

Sv. maše zadušnice za drago rajko da-
rovale se bodo pričnši v soboto dne 29. t. m.
vsak dan skozi mesec dni ob 1/7. uri zjutraj
v župni cerkvi Marijinega Oznanenja pri čč.
oo. frančiškanih.

Nepozabno rajko priporočamo vsem v
blag spomin in pobožno molitev.

V Ljubljani, dne 28. septembra 1900.

Žalujoči ostali.

Zahvala. 860 1-1

Ker nam ni mogoče posameznim se za-
hvaliti, izrekamo tem potom vsem onim, ka-
teri so o priliki smrti nepozabnega našega
soproga, oziroma očeta, gospoda

Josipa Koprivnikar-ja

nam sožalje izražali in dragega pokojnika k
večnemu počitku spremili, posebno pa vele-
častitemu gospodu dekanu in pred. duhovščini,
slav. pevskemu društvu in društvu požarne
brambe, najsrčneje zahvalo.

Smartno pri Litiji, meseca sept. 1900.

Rodbina Koprivnikar.

St. 11.575.

Razpis.

Podpisani deželni odbor razpisuje službo

okrožnega zdravnika v Kočevski Reki

z letno plačo 1600 kron.

Prosilci za to službo pošljejo naj svoje prošnje podpisanemu deželnemu odboru
do dne 20. oktobra 1900

ter v njih dokažejo svojo starost, upravičenje do izvrševanja zdravniške prakse, avstrijsko
državljanstvo, fizično sposobnost, neomadeževano življenje, dosedanje službovanje ter znanje
slovenskega in nemškega jezika.

Oziralo se bo le na take prosilce, kateri so najmanj dve leti že službovali na kaki
bolnici.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 24. septembra 1900.

Od vseh avstrijskih škofov potrjeni in od vis. c. kr. ministerstva za uk
in bogočastje pripuščeni slovenski

mali, srednji in veliki katekizem ali krščanski nauk

ki ga je založilo knezoškofstvo ljubljansko, se dobiva pri knjigotračih na drobno
mali po 30 h, srednji po 64 h in veliki po 80 h.

Na debelo pa ga razprodajo edino le knezoškofstvo ljubljansko, ki je poskrbelo
za to, da ne dobé le knjigotračji kolikor mogoče velikih ugodnosti, ampak da bo dajalo
tudi gg. katehetom, ki bi katekizma več skupaj naročili, na vsakih 10 iztisov po 3 iztis
namečka za ubožne učence.

Vsi iztis katekizma, kar se jih razprodá knjigotračem, imajo znotraj na platnicah
prilepljen po en listič. Te lističe naj gg. katehete od učencev nabirajo ter naj je svoj čas
pošljejo knezoškofstvu ljubljanskemu, katero jim bo poslalo za vsakih 10 takih listkov po
en iztis dotičnega katekizma za ubožne učence zastoj. Plačati jim bo samo troške
pošiljatev.

Natančnejša pojasnila glede dobave v večjih množinah daje na željo gg. raz-
prodajalcem knezoškofstvo ljubljansko.

844 4

Mizarska zadruga

v St. Vidu pri Ljubljani

se toplo priporoča prečistiti duhovščini in
vsemu p. n. občinstvu v naročitev raznovrstne

hišne oprave

kakor tudi druge oprave, temne in likane,
poljubno po želji izvršene.

Raznovrstne oprave izvršujejo se v vseh po-
ljubnih slogih, lastnih in predloženih uzorcih,
najtrpežnejše in iz dobro izsušenega lesa po
nizkih cenah.

V prav obilno naročitev se priporoča

J. Arhar,
načelnik.

759 5

Oljnate barve

v kositarnih škaltljicah za
razprodajalce in lastno
uporabo se dobé pri tvrdki **BRATA EBERL** v
Ljubljani, Frančiškanske ulice 228 5 11-5

Vnanja naročila proti povzetju.

Najnižje cene.

Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.